

Ankenævnet for Forsikring

Den 18. januar 2023 blev i sag nr. 98329:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

Domus Forsikring A/S
V/Frida Forsikring Agentur A/S
Stationsparken 26, 1.th.
2600 Glostrup

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har ejerskifteforsikring med basisdækning. Den forsikrede ejendom er opført i 1980. Klageren overtog ejendommen i november 2020 på baggrund af tilstandsrapport af 26/8 2020. Af tilstandsrapporten fremgår bl.a.:

Bygn.:	Karakter:	Registrering og note:
A	Beboelse	
A. Primære bygningsdele		
1. Tagkonstruktion/-belægning/skorsten		
1.6 Tagrender/tagnedløb	K1	Tagrende er utæt i ende mod nord/øst.
1.11 Ventilation	K2	Ventilation af loftrum synes for ringe, der ses kondensskjolder på underside af tagplader.
1.12 Isolering	K1	Isolering over hanebånd er dels noget ujævnt.
1.15 Andet	K2	Løftlem er uden tætningslister med risiko for opstigende kondens.
1.16 Bemærkninger til skorsten	K1	Skorstenspipe er dels med løse fuger.

I klage af 3/6 2022 til nævnet har klageren bl.a. anført:

"Frida Forsikring skal anerkende at:

- Ødelæggelse og indtrykning af tætningsbåndet mellem tagplader udgør en dækningsberettiget skade
- Indtrykning af rygningbåndet udgør en dækningsberettiget skade
- Asbestkontamineringen mellem tagpladerne udgør en sundhedsrisiko og en dækningsberettiget skade

Ankenævnet for Forsikring

2.

98329

Beskrivelse af forløb

Ejendommen blev overtaget 28. november 2020.

Medio januar 2021 blev jeg opmærksom på mange mistænkelige plamager af gråt støv ovenpå isoleringen på loftsrummet over 1. sal.

Den 25. januar 2021 blev der foretaget test af dette støv af Hussvamp Laboratoriet, der den 2. februar 2021 (bilag 1) fastslog, at der var fundet kraftig kontaminering med løse asbestfibre. Forholdet der ikke fremgår af Tilstandsrapporten blev anmeldt til Frida Forsikring den 3. februar 2021 (Bilag 2).

Forholdet blev besigtiget af Frida Forsikring den 23. februar 2021, der samme dag accepterede, at kontamineringen af loftsrummet med løse asbestfibre udgjorde en dækningsberettiget skade (bilag 2). Der er efterfølgende foretaget asbestsanering.

I nær forbindelse med dette blev jeg endvidere opmærksom på, at tætningsbåndet, der skal være placeret mellem tagpladerne, hang som guirlander fra tagpladerne i stort set hele tagrummet, således at der ikke længere var tæt mellem tagpladerne. Ligeledes blev jeg gjort opmærksom på, at der ville ligge løse asbestfibre mellem tagpladerne, som igen ville kunne kontaminere tagrummet. Endvidere viste det sig, at rygningsbåndet var indtrykket og hang ned fra rygningen, således at der ikke længere var tæt i tagrygningen.

Forholdene der ikke fremgår af Tilstandsrapporten blev anmeldt til Frida Forsikring den 4. marts 2021 (bilag 3).

Den 7. juni 2021 oplyste Frida Forsikring, at de ville sende en taksator for at besigtige skaderne. Samtidig oplyste Frida Forsikring skriftligt (bilag 5), at den byggesagkyndige efter deres opfattelse havde handlet ansvarspådragende ved ikke at have anmærket forholdene på tilstandsrapporten.

Forholdene blev besigtiget den 11. juni 2021. Taksator bekræftede mundtligt Frida Forsikrings opfattelse af, at der var tale om en dækningsberettiget skade, der skulle udbedres. Dette har jeg oplyst i e-mail af 12. juli (bilag 7) til Frida Forsikring. Frida Forsikring afviste ikke denne oplysning.

Den 17. august 2021 (bilag 9) afviste Frida Forsikring, at løse asbestfibre mellem tagpladerne udgjorde en dækningsberettiget skade med begrundelsen:

'Som nævnt, vil der altid være nogen grad af frit asbeststøv i tagrum under asbestholdigt tag, og vi kan ikke tilbyde erstatning for afrensning mellem tagpladerne.'

Den 31. august 2021 (bilag 10) afviste Frida Forsikring dækning af det ødelagte og manglende tætningsbånd med begrundelsen:

'Det er taksators afgørelse, at der pga. tagets høje hældning, ikke er nærliggende risiko for skade, som følge af ødelagt/manglende vat. Taksators afgørelse bakkes op af [tagfirma 1], hvortil vi rettede en telefonisk forespørgsel.'

Jeg fremsendte efterfølgende en klage (bilag 11) over afgørelsen til Frida Forsikring. Den 30. september 2021 (bilag 12) afviste Frida Forsikring klagen, nu dog med en ny begrundelse:

'Vi fastholder derfor, at afrensning mellem tagplader samt udskiftning af tætningsvat ikke er dækket af forsikringen, da forholdene ikke udgør en sundhedsrisiko og derfor ikke ned-sætter bygningens værdi væsentligt i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder i almindelig vedligeholdelsestilstand jf. vilkårenes pkt. 4B'

Jeg har efterfølgende fået foretaget en byggeteknisk gennemgang af skaderne, der konkluderer det modsatte af Frida Forsikring (bilag 13).

Beskrivelse og dokumentation for skaderne

- 1) Ødelæggelse og indtrykning af tætningsbåndet mellem tagpladerne (bilag 4 foto 1-14 samt bilag 13)
- 2) Indtrykning af rygningbånd (bilag 4 foto 15-16 samt bilag 13)
- 3) Asbestkontaminering i form af aflejringer mellem tagpladerne.

Ad. 1: Ødelagt tætningsbånd

I afgørelse af 31. august 2021 (bilag 10) fremgår det, at Frida Forsikring afviste skaden med den begrundelse, at hældningen på taget medfører, at der ikke er nærliggende risiko for skade. Frida Forsikring henviser i den forbindelse til en mundtlig oplysning fra en af deres samarbejdspartnere.

I afgørelse af 30. september 2021 vedrørende klage af 5. september (bilag 12) fremgår det, at Frida Forsikring nu afviste dækning af skaden med den begrundelse, at forholdet ikke udgjorde en sundhedsrisiko. De er altså to vidt forskellige begrundelser for afvisning af samme skade.

Begge begrundelser er udokumenterede og i strid med min dokumentation jf. punkt 1.1 nedenfor.

Som det fremgår af sagens oplysninger (bilag 3), var anmeldelsen af denne skade ikke specifikt begrundet i, at det manglende tætningsbånd udgjorde en sundhedsrisiko, men derimod at forholdet medførte risiko for skader på øvrige bygningsdele, idet taget ikke længere var tilstrækkelig tæt. Efterfølgende har det vist sig, at der er en sundhedsrisiko (bilag 13). I afgørelse over klagen (bilag 12) har Frida Forsikring således ikke holdt fast i deres egne argumenter fra deres første afgørelse af 31. august 2021 (bilag 10), men fremkom i stedet med en ny begrundelse.

Derudover har Frida Forsikring ikke besvaret mit spørgsmål i klage af 5. september 2021 (bilag 11) om det korrekte i at henvise til en udokumenteret mundtlig oplysning uden at henvise til et teknisk fagligt og objektivt grundlag for vurderingen.

Påstanden fra Frida Forsikring om at det på grund af tagets hældning ikke er nødvendigt at have monteret et tætningsbånd mellem tagpladerne er i strid med producentens anvisninger. Producenten angiver i forhold til tætning mellem eternit bølgeplader (monteringsanvisninger vedlagt som bilag 16 og bilag 17):

Fra bilag 16 side 4:

'Tætning mellem plader

I vandrette overlæg mellem bølgepladerne anvendes skumstrimmel. Tætningsmaterialet i vandrette pladeoverlæg placeres mellem skruen og den overliggende plades underkant, sådan at skruehul beskyttes imod udefra kommende fugt. Ved HJ/HU plader placeres tætningsmaterialet efter afmærkninger i pladen. Imellem pladernes hjørneafskæringer læg-

ges tætningsmaterialet i en nedadgående sløjfe. Ved lav taghældning, udsat beliggenhed eller ved udnyttet tage, tage med beklædning direkte under spærrene anbefales der at bruge 10 x 9 mm Cembrit skumstrimmel i både sideoverlæg og vandrette overlæg.'

Udklip fra bilag 17 side 12:

Der fremgår således ikke, at tætningsbånd kan undlades ved normale taghældninger, men derimod at der ved lave taghældninger yderligere skal monteres skumstrimmel i sideoverlæg.

De forhold der er lagt til grund for Frida Forsikrings afgørelse er dermed ikke begrundet i faglige og objektive oplysninger, men stammer fra udokumenterede oplysninger fra en tagrensningsskade, der i øvrigt er i strid med producentens anvisninger jf. ovenfor samt nedenfor ifølge rapport udarbejdet af [klagerens bygningsrådgiver] (bilag 13).

Derudover har Frida Forsikring ikke før tidspunktet for afgørelsen afvist at skaden på tætningsbåndet skulle udbedres. Tværtimod har Frida Forsikring den 7. juni 2021 både telefonisk og efterfølgende skriftligt anerkendt, at der skulle ske en udbedring af denne skade. Dette fremgår i mail af 7. juni 2021, (bilag 5), idet Frida Forsikring skriver (min understregning):

3. Vores taksator, ..., kontakter dig snarest, og aftaler besigtigelse af tætningsmateriale mellem tagpladerne.

Når jeg har modtaget prøvesvar fra dig og tilbagemelding fra taksator, ..., hører du fra mig igen ang. det videre forløb. (...)

Jeg er af den opfattelse, at den byggesagkyndige burde have anmærket forholdet i tilstandsrapporten, og vil derfor sende en regresmail til firmaet og bede dem tage stilling til, hvorvidt de kan anerkende at have handlet ansvarspådragende samt udgifterne hertil.

Ved besigtigelsen den 11. juni 2021 bekræftede taksator vurderingen af, at tætningsbåndet skulle udbedres for at opretholde korrekt tætning. Taksators bekræftelse på dette har jeg anført til Frida Forsikring i mail af 12. juli 2021 (bilag 7), hvor jeg anfører (min understregning):

'Ud fra de informationer jeg mundtlig har fået fra fagfolk skal der, for at udbedre skaden fagligt korrekt, dels afrenses mellem asbestpladerne for at sikre, at løst asbeststøv ikke igen kontaminerer loftsrummet i og dels isættes nyt isoleringsbånd for at sikre funktionen af taget. Ved bestigelse d. 11. juni 2021 blev dette ligeledes bekræftet af taksator. Taksator kunne ikke bekræfte om dette rent praktisk kan lade sig gøre og heller ikke hvordan det i så fald teknisk skulle udføres'

Udover at dette også fremgår af Frida Forsikrings egen vurdering jf. ovenfor (bilag 5) har Frida Forsikring ikke på noget tidspunkt afvist oplysningen om at dette forhold også er oplyst telefonisk af sagsbehandleren og igen af taksatoren ved besigtigelsen. Dette har jeg også stillet spørgsmål til i klagen over afgørelserne (bilag 11), som Frida Forsikring i afgørelse over klage af 30. september (bilag 12) dog ikke forholder sig til.

Frida Forsikring har gentagne gange mundtligt og skriftligt anerkendt, at der er tale om en skade, som skal udbedres og de opfatter den byggesagkyndiges manglende anførsel i tilstandsrapporten af skaden på tætningsbåndet, som ansvarspådragende, hvilket forudsætter at der findes en dækningsberettiget skade. Jeg henviser i den forbindelse til e-mail fremsendt fra Frida Forsikring til [selskabets eksterne rådgiver 1] (bilag 6). Det bemærkes, at Frida Forsikring i mailen til [selskabets eksterne rådgiver 1] har vedlagt flere fotos af tætningsbåndet, fotos af rygningbåndet og fotos af vandindtrængning på bagsiden af tagpladerne. Disse fotos er de samme fotos som jeg i anmeldelse af 4. marts (bilag 3) 2021 har fremsendt til Frida Forsikring. Se sammenligning i bilag 21.

Efter min opfattelse har Frida Forsikring erkendt skaden som dækningsberettiget, og givet mig en berettiget forventning om dækning. Hvilken årsag der ligger bag, at Frida Forsikring efterfølgende afviser dækning står hen i det uvisse. Det er min opfattelse, at afvisningen kan have et økonomisk motiv, som er opstået idet Frida Forsikring er blevet opmærksom på skadens store omfang.

1.1 Dokumentation for skaden og for faglig korrekt udbedring.

Som det ses på fotos af skaderne (bilag 4) fremgår det, at tætningsbåndet stort set overalt i tagrummet er blevet blæst væk fra deres position mellem tagpladerne og hang som guirlander fra tagpladerne. Rygningsbåndet ses også at være blæst væk fra sin position og hænger løst fra rygningen.

Miljøundersøgelserapport udarbejdet af Hussvamp Laboratoriet af 7. juli 2021 (bilag 8), konkluderer:

'Asbestslammet er en kausal følge af forkert udført afrensning af bølgeeternitplader.'

Arbejdet er foretaget af [tagfirma 2] (bilag 15).

Ifølge producentens anvisninger (bilag 16 og 17, nævnt ovenfor) skal der være monteret tætningsbånd mellem tagpladerne for at forhindre, at vand og fygesne kan trænge ind gennem mellemrummet mellem tagpladerne.

[Skadeservicefirmaet] der har foretaget asbestsanering af loftrummet, har i e-mail af 6. oktober 2021 (bilag 14) noteret problemer med tætningsbåndet. De skriver følgende:

'Som aftalt har jeg gennemgået loft og har fundet flg. problematikker.

- 1. Tætningsbånd er rigtig mange steder ikke monteret korrekt. Skal vi lave dette skal tag demonteres og opsættes på ny.*
- 2. Der er flere steder huller i tag og i går, hvor der kom en del regn, var det nemt at se. Vi går vinteren i møde, så det er vigtigt at der regeres på dette nu.'*

[Klagerens bygningsrådgiver] har den 7. december 2021 besigtiget skaderne og udarbejdet rapport (bilag 13).

På rapportens side 4 fremgår følgende:

'I SBI-anvisning 273, Tage står der følgende under afsnit 5.3: Tagplader – fibercent bølgeplader:

Tætheden af tage med bølgeplader opnås ved simpelt overlap/overlæg mellem de enkelte plader i kombination med tætningsbånd indlagt i de vandrette overlæg – som illustreret nedenfor på figur 77'

Videre fremgår det på side 5:

'Konklusion:

Det er min vurdering, at der imellem alle tagplader skal sikres, at der eksisterer tætningsbånd/isolering. Det er min vurdering, at en stor del tætningsbånd/isoleringen ifm. afrensningen er trykker ud, og at samlingerne imellem mange af tagpladerne står åbne. Det kan medvirke til, at spær, lægter og tagplader angrebes af skimmel som senere hen kan udvikle sig til træ nedbrydende svampe, hvis ikke alle samlinger tættes og eksisterende skimmel afrenses.'

Af forsikringsbetingelsernes punkt 4B fremgår følgende:

'Forsikringen dækker udbedring af aktuelle bygningsskader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele. Ved bygningsskade forstås brud, lækage, deformation, svækkelse, revnedannelse, ødelæggelse eller andre fysiske forhold i bygninger, der nedsætter bygningernes værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand. Manglende bygningsdele kan være en skade.'

Efter min opfattelse er der tale om en skade, der kan karakteriseres som ødelæggelse, herunder brud og deformation, af tætningsbåndet. Ligeledes er der tale om manglende bygningsdele, da tætningsbåndet i stort omfang helt mangler mange steder efter afrensningen med højtryksrensning foretaget af [tagfirma 2]. Skaden medfører således nærliggende risiko for skader på øvrige bygningsdele, herunder på isoleringsmateriale, spær, lægter og tagplader.

Frida Forsikring har endvidere selv konstateret, at der er skader på tætningsbåndet og deraf konkluderet, at dette medfører vandindtrængning. Det fremgår således af e-mail fra Frida Forsikring i

afgørelse under skadenummer ... vedrørende huller i taget (bilag 20), at Frida Forsikrings taksator har konkluderet følgende (min understregning):

'I forbindelse med taksators besigtigelse, kunne han konstatere, at der ses flere utætheder i tagbelægningen, hvilket i forbindelse med regn medfører vanddryp på underliggende isoleringsmateriale.

Det er taksators vurdering, at årsagen til utætheder i tagbelægningen. I forbindelse med regn og vindpåvirkning, forårsager mange lokale vandindstrømninger i tagrum – primært omkring mindre huller i tagplader situeret under kip, samt i selve kip hvor tætningsbånd lokalt mangler.'

Vurderingen fra Frida Forsikrings egen taksator strider altså direkte imod Frida Forsikrings egen begrundelse for afvisning af dækning af skaden.

Det er en følge af skaden, at bygningens værdi er markant forringet, da taget ikke længere er tæt, og der er risiko for følgeskader på tagkonstruktionen og øvrige bygningsdele. Der ses netop også at være følgeskader efter utætheder, nemlig i form fugtophobning på og i visse dele af taglæggerne (fotos af skaderne vedlagt som bilag 22). Forholdet er særskilt anmeldt til Frida Forsikring.

Derudover udgør den udvendige maling af tagpladerne en særskilt skade. [Klagerens bygningsrådgiver] anfører således i rapporten:

'Bølgepladerne er efter afrensning blevet malerbehandlet. I Byg-erfa blad nr. (47) 181207 beskrives det, at maling af tagpladerne reducerer dampdiffusionsevnen, således at der er stor risiko for kondensdannelse som kan udvikle sig til skimmel, som på tømmer igen kan udvikle sig til trænedbrydende svampe. Det er min vurdering, at netop dette forhold kan være medvirken til at der ses, hvad der vurderes at være skimmelbelægning på bagsiden af tagpladerne.'

Forholdet er særskilt anmeldt til Frida Forsikring.

Ad. 2: Indtrykning af rygningsbånd

Rygningsbåndets formål er at forhindre vandindtrængning, herunder gennem slagregn og fygesne.

Dette forhold er anmeldt til Frida Forsikring samtidig med anmeldelsen af skaden på tætningsbåndet den 4. marts 2021 (bilag 3), men Frida Forsikring har både i afgørelse af 31. august 2021 (bilag 10) og i afgørelse 30. september 2021 (bilag 12) ikke taget direkte stilling til forholdet.

I rapport udarbejdet af [klagerens bygningsrådgiver] (bilag 13) fremgår følgende på side 3:

'Rygningsbånd ses trykket ind - Stor risiko for vandindtrængen, slagregn eller fygesne'

Det fremgår således, at der er en skade på rygningsbåndet, og at dette medfører nærliggende risiko for vandindtrængen og dermed risiko for skade på øvrige bygningsdele.

Ad. 3: Asbestkontaminering i form af aflejringer mellem tagpladerne.

Af Frida Forsikrings afgørelse fra 17. august (bilag 9) fremgår det, at afvisning af skaden er begrundet i følgende forhold:

'Som nævnt, vil der altid være nogen grad af frit asbeststøv i tagrum under asbestholdigt-tag, og vi kan ikke tilbyde erstatning for afrensning mellem tagpladerne.'

Af Frida Forsikrings svar af 30. september 2021 på klage af 5. september (bilag 12) fremgår det, at afvisningen af skaden i form af asbestkontaminering mellem tagpladerne er begrundet i følgende forhold:

'Afgørende for dækning af tilstedeværelsen af asbest over en ejerskifteforsikring er, om tilstedeværelsen af asbest udgør en sundhedsrisiko, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig vedligeholdelsesstand.'

Videre fremgår det (min understregning):

'Vi fastholder derfor, at afrensning mellem tagplader samt udskiftning af tætningsvat ikke er dækket af forsikringen, da forholdene ikke udgør en sundhedsrisiko og derfor ikke nedsætter bygningens værdi væsentligt i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder i almindelig vedligeholdelsestilstand jf. vilkårenes pkt. 4B.'

Af forsikringsbetingelsernes pkt. 4B fremgår følgende:

'Udbedring af aktuelle bygningsskader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele. Ved bygningsskade forstås brud, lækage, deformation, svækkelse, revnedannelse, ødelæggelse eller andre fysiske forhold i bygninger, der nedsætter bygningernes værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand. Manglende bygningsdele kan være en skade.'

Der er således ingen beskrivelser i forsikringsvilkårene, herunder pkt. 4B, som henviser til at en betingelse for dækning er, at en skade skal udgøre en sundhedsrisiko. Principielt set behøver asbestkontaminering på et loftrum ikke nødvendigvis at udgøre en sundhedsrisiko såfremt loftrummet er fuldstændig tæt og der ikke sker kontaminering til beboelsesområdet. Dog vil kontaminering af loftrummet i en beboelsesejendom give skader på bl.a. isoleringen og dermed nedsætte ejendommens værdi nævneværdigt i forhold til tilsvarende bygninger uden et kontamineret loftrum, da loftrummet ikke vil kunne anvendes og skal holdes forseglet fra beboelsesområdet.

Vigtigst for dette forhold er dog, at det ikke er korrekt, at forholdet ikke udgør en sundhedsrisiko. I rapport udarbejdet af [klagerens bygningsrådgiver] (bilag 13) fremgår følgende på side 4:

'Det er min vurdering, at der er risiko for, at asbeststøv – som må forventes at være i den løsthængende isolering, vil blive blæst rundt på loftrummet. Herved vil der være risiko for, at asbeststøv spredes på loftrummet og at der igen skal asbestsaneres.'

Risikoen for at asbeststøv bliver blæst rundt på loftsrummet medfører nærliggende sundhedsrisiko, idet der vil ske kontaminering af spær, lægter og isolering, og som vil sprede sig til beboelsesrummene gennem loftlemmen og gennem eventuelle utætheder i loftet mellem loft og 1. sal.

Derudover kan der ikke være tvivl om at skaden nedsætter bygningens værdi nævneværdigt, da en beboelsesejendom med et tag med ødelagt og manglende tætningsbånd og asbestkontaminering mellem tagpladerne ikke har lige så stor værdi, som en tilsvarende beboelsesejendom med et intakt tætningsbånd og uden asbestkontaminering mellem tagpladerne.

Frida Forsikring har i deres afgørelse henvist til to kendelser fra Ankenævnet fra Forsikring, som efter deres opfattelse er sammenlignelig med nærværende sag.

Kendelse 95732 vedrører en beboelsesejendom fra 1924, der i loft og vægge er opført med asbestholdige beklædningsplader. Det fremgår af sagen, at Ankenævnet har lagt vægt på, at de nævnte beklædningsplader ved ejendommens overtagelse var indkapslet i væggene, og at der ikke påvist spredning af asbest til indeklimaet. Forholdet udgjorde derfor ikke en skade.

Kendelse 90862 vedrører et rør i en kælder i en beboelsesejendom, der er isoleret med asbestholdigt materiale. Ankenævnet har i sagen lagt vægt på, at det ikke er dokumenteret, at rørisoleringen udgør en sundhedsrisiko, idet der ikke er nogen skader på rørisoleringen.

Efter min opfattelse, kan ingen af sagerne sammenlignes med nærværende sag. For det første er typen og omfanget af skaderne i de to kendelser ikke analoge til nærværende sag. For det andet er der i begge sager lagt vægt på, at der ikke er dokumenteret en spredning eller risiko for spredning af asbestholdigt materiale.

I nærværende sag er det af Frida Forsikring allerede erkendt, at afrensningen af tagpladerne med højtryksspuling foretaget af [tagfirma 2] udgør en dækningsberettiget skade ved at have kontamineret loftrummet med løse asbestfibre gennem tagpladernes mellemrum. Endvidere er det i rapport fra [klagerens bygningsrådgiver] (bilag 13) dokumenteret, at der er risiko for fornyet spredning af asbestholdigt materiale til loftsrummet fra løse asbestfibre fra tætningsbåndet mellem tagpladerne.

4. Konklusion.

Klager har objektivt og fagligt dokumenteret, at der er tale om forhold, der udgør dækningsberettigede skader jf. forsikringsbetingelserne. Frida Forsikring har skriftlig og mundtlig anerkendt, at der er tale om en dækningsberettiget skade på tætningsbåndet. Frida Forsikring har hverken givet korrekte begrundelser eller fremlagt faglig dokumentation for afvisningerne af skaderne."

I breve af 5/7 2022, 6/7 2022, 8/7 2022 og 15/7 2022 er parterne kommet med yderligere bemærkninger til sagen, der er forelagt for nævnet.

I mail til selskabet af 30/8 2022 (efter selskabet har anerkendt at dække en udskiftning af tagdækningen) har klageren bl.a. anført:

"Som jeg har anført i mine bemærkninger i brev af 18. august 2022, er taget konstrueret uden undertag og ventilationen af tagkonstruktionen sker gennem tagfladernes udhæng og hen over loftet i en ca 10 cm bred luftspalte mellem tagplader og isolering. Der er altså helt åbent fra loft rummet og langs med tagpladernes inderside hele vejen ned til tagudhænget, og løst asbest er således ikke indkapslet på nogen måde. Se nedenstående illustration med tværsnit af huset samt illustration fra Weblager fremsendt af Denne konstruktion er normal i forhold til ventilation af tagkonstruktioner med kolde lofter.

...

Endvidere er der ved skorstensområdet på 1.sal direkte åbent mellem den indvendige tagflade/skunkrum til beboelsesområdet, hvor der bag skunkvæg er monteret shunt til gulvvarme til 1. sal.

Som det ses på nedenstående foto kan skorstenen ses inde i skunken. Løse asbestfibre mellem eternitplader og på lægter, spær og isolering i dette område er således heller ikke indkapslet fra beboelsesområdet.

Dette giver selvsagt også en risiko for kontaminering af asbestfibre til beboelsesområdet.

...

Sundhedsrisikoen ved tilstedeværelsen af løse asbestfibre under tagfladen kan endvidere illustreres med nedenstående fotos af området bag skunkvæggen på 1. sal. (sydøstlig side) Fotoet er optaget i forbindelse med renovering af husets 1. sal. På træværket i bunden af fotoet ses der tydelige plamager efter fugt, og der er aflejringer af lysegråt støv på både træværk og isolering. Det grålige støv fremstår med samme farvenuance som asbestslammet, der blev fundet på loft rummet og adskiller sig i konsistensen fra normalt støv, der bl.a. ikke ligger ophobet i klumper som på fotoet.

...

Når skaden på tætningsbåndet skal udbedres og eternitpladerne skal afmonteres, vil der således efter al logisk og faglig formodning, herunder ifølge ..., blive fundet løse asbestfibre på isolering, spær og lægter under den del af tagfladen, som ikke er blevet asbestsaneret, herunder bag skunkvæg – i samme farlige mængde som der blev konstateret på spær, lægter og isolering i selve tagrummet. Dette er en logisk følge af, at hele tagfladen har været udsat for højtryksspuling, og idet tætningsbåndet som påvist i mit brev/dokumentation fra 18. august 2022, også på denne del af tagfladen er ødelagt og indtrykket.

Slam fra afrensningen med højt indhold af asbest har således kontamineret tagkonstruktionen og isoleringen under hele tagfladen og ikke kun på loft rummet.

Såfremt løse asbestfibre på disse bygningsdele ikke fjernes før der monteres nye tagplader, vil løst asbest fortsat via ventilationsspalten blive ventileret op på loft rummet samt ind til beboelsesområdet på 1. sal, hvor der er åbent ind til skunk/skorsten. Dette kan ske fordi asbestfibre bliver luftbårne, når de nedbrydes til en vis størrelse. Se <https://www.bolius.dk/asbest-i-boliger-17967>. For at fjerne sundhedsrisikoen ved tilstedeværelsen af asbestfibre er det eneste korrekte at gøre, at fjerne og erstatte isoleringen under tagfladen samt fjerne løse asbestfibre på spær m.v. Det er

åbenlyst for enhver fagmand, at man i en sådan type tagkonstruktion, hvor der er direkte åbent op til loftrummet og til beboelsesområdet, ikke monterer nye tagplader over lægter, spær og isolering, der er kraftig kontamineret med løse asbestfibre.

Som du nok også selv er vidende om, er der i øjeblikket temmelig meget fokus på farligheden af asbest, og jeg har noget svært ved at se hvordan I mener at kunne afvise, at tilstedeværelsen af løse asbestfibre ikke udgør en sundhedsrisiko. Særligt når der er tale om et så veldokumenteret forhold som denne sag, hvor bl.a. 2 uvildige fagfolk netop har konkluderet, at der består en sundhedsrisiko.

...

Vi ønsker naturligvis helst at afslutte sagen så hurtigt som muligt, men vi vil heller ikke gå på kompromis med vores egen og vores børns sikkerhed ved at bo i et hus, der er kontamineret med asbest, og hvor dette udgør en dokumenteret sundhedsrisiko.

Som nævnt i tidligere mailkorrespondance er vi meget glade for i har anerkendt en del af skaden, og at vi således er kommet langt i forhold til udgangspunktet, da vi anmeldte skaderne. Jeg har dog efterhånden temmelig svært ved at forstå hvorfor i ikke forstår alvoren i hvad kontaminering med asbest udgør af sundhedsrisiko for os som familie. Eksempelvis kan man udvikle lungehindekræft, og dette kan ske selvom man ikke har været udsat for langvarig eller kraftig udsættelse for asbestfibre.

Såfremt I ikke vil anerkende, at der består en sundhedsrisiko ved tilstedeværelsen af løse asbestfibre mellem eternitpladerne, og på spær, lægter og isolering under tagfladen og deraf anerkender nødvendige tiltag, er vi derfor desværre nødsaget til at lade Ankenævnet tage stilling til dette forhold."

Selskabet har i brev af 12/9 2022 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"Sagsfremstilling

Klager købte ejendommen beliggende på adressen ..., som er opført i 1980 med overtagelsesdato den 23. november 2020. I forbindelse med handlen var der tegnet en 5-årig basis ejerskifteforsikring. Policen og vilkårene har klager fremlagt som bilag 19. Hertil var der udarbejdet en tilstandsrapport den 26. august 2020 (klagers bilag 18).

Klager anmeldte den 3. februar 2021 følgende: 'Kontaminering med asbestfibre på loft. Undersøgt efter mistanke ifm. renovering. Som det ses i rapporten, vurderes kontamineringen ikke at være opstået fra eksterne kilder ved eks naturlig ventilation. Ud fra skadens art og omfang kan det muligvis skyldes højtryksrensning, som vi efter købet har erfaret at tidligere ejer har fået foretaget' (Klagers bilag 2). Sammen med anmeldelsen fremsendte klager en rapport fra Hussvamp Laboratoriet ApS (klagers bilag 1).

Taksator fra Frida Forsikring besigtigede efterfølgende ejendommen hvorefter taksatoren den 23. februar 2021 oplyste, at vi dækkede 'udsmidning af nuværende isolering samt montering af 200mm ny isolering' (bilag A).

Klager vendte tilbage den 4. marts 2021 og oplyste, at omfanget af skaden var større end hidtil antaget og vedlagde fotos (klagers bilag 3 og 4).

Ved mail fra den 27. maj 2021 meddelte klager, at 'Jeg ønsker ikke at bo længere i et hus med asbest og risikere vores helbred og særligt ikke når i er fuldstændig lukkede omkring vores sag. Finder i en bolig hvor vi kan bo eller skal jeg selv finde et som I så godkender prisen for?? Jeg skal bede om at få svar på dette inden weekenden, da vi ønsker at flytte ud fra asbestboligen senest fra mandag d. 31. maj' (bilag B).

Den 7. juni 2021 meddelte vi, at en taksator ville besigtige de anmeldte skader. Ved samme lejlighed meddelte vi klager, at der var behov for en undersøgelse af Hussvamp Laboratoriet ApS, som skulle undersøge for asbest relevante steder i beboelsen (klagers bilag 5).

Klager vendte tilbage den 12. juli 2021 og fremsendte rapport fra Hussvamp Laboratoriet ApS, hvorefter vi den 17. august 2021 oplyste, at 'Som nævnt, vil der altid være nogen grad af frit asbeststøv i tagrum under asbestholdigt tag, og vi kan ikke tilbyde erstatning for afrensning mellem tagpladerne. Du har også fremsat krav for nyt tætningsmateriale mellem tagplader og på tagryggen, efter eksisterende tætningsvat er ødelagt i forbindelse med afrensning af taget. Jeg har desværre ikke modtaget taksators tilbagemelding på dette, og han har ferie frem til uge 35. Jeg vender sagen med ham den 30. eller 31. august, hvorefter jeg vender tilbage med vores afgørelse i den forbindelse' (klagers bilag 9).

Herefter vendte vi tilbage den 31. august 2021 og oplyste, at 'Det er vores afgørelse, at vi ikke kan tilbyde erstatning for nyt tætningsmateriale. Taksator kunne kun besigtige en lille del af indvendigt tag, og her kunne man ganske rigtig se vat, der ikke var på sin plads. Det er taksators afgørelse, at der pga. tagets høje hældning, ikke er nærliggende risiko for skade, som følge af ødelagt/manglende vat' (klagers bilag 10).

Klager vendte den 5. september 2021 tilbage og gjorde bl.a. gældende i sin klage, at der var tale om en skade, da tætningsbåndet dels er blæst væk fra sin position og dermed har mistet sin funktion, samt at den er belagt med asbeststøv fra afrensningen (klagers bilag 11).

Derefter fremsendte vi den 27. september 2021 en erstatningsopgørelse for den del af det anmeldte forhold, som vi havde meddelt dækning til i form af fjernelse af isolering og udlægning af nyt på loftet (bilag C)

Frida Forsikrings kvalitets- og klageafdeling vendte herefter tilbage den 30. september 2021 og fastholdt afgørelsen vedr. løse tætningsbånd i tagpladerne (bilag D).

Klager fremsendte den 4. januar 2022 en klage, hvor han oplyste, at han ønskede vi skulle tage stilling til 3 anmeldte skader og vedr. tætningsvat mellem tagplader oplyste klager bl.a., at 'jeg skal bede jer om yderligere oplysninger ift. skaden omkring asbestkontaminering af vores tag og loft jf. mail fremsendt til den byggesagkyndige jf. straks nedenfor' (bilag E).

Efterfølgende besigtigede en ekstern rådgiver ejendommen den 3. marts 2022 og rapporten fremlægges som bilag F. På baggrund af oplysningerne fra rådgiveren vendte vi tilbage den 30. marts

2022 og oplyste, at det anmeldte forhold i form af manglende tætningsbånd ikke var dækket af forsikringen (bilag G).

Herefter sendte klager den 24. april 2022 en klage over afgørelsen (bilag H) hvorefter klager indbragte sagen fra Ankenævnet den 7. juni 2022.

Frida Forsikring meddelte den 7. juli 2022 til ankenævnet, at der var behov for en genbesigtigelse af en ekstern rådgiver. Klager fremsendte efterfølgende en mail den 1. august 2022, hvor han bl.a. bad om en kopi af rapporten fra [selskabets rådgivende ingeniør], hvorefter vi den 16. august 2022 bl.a. meddelte, at vi dækkede følgende:

Der afmonteres ca. 22 hele tagplader og ca. 11 tilpassede tagplader ved rygning på hver tagflade tillige med afmontering af rygning hvorefter disse erstattes med nye tagplader og rygning oplagt i henhold til fabrikantens forskrifter og anvisninger samt gældende BYG-Erfa blade. Inden afmontering af tagplader udlægges der plasticafdækning på isolering i tagrum for at sikre, at eventuelle asbestfibre ikke opsamles i isoleringen. Omfanget af dækningen er markeret med rødt på side 4 i rapporten fra [selskabets rådgivende ingeniør], da der alene er konstateret utætheder mv. i dette område.

Mailen fremlægges som bilag I og rapporten fra [selskabets rådgivende ingeniør] fremlægges som bilag J.

Klager fremsendte efterfølgende sine kommentarer til dækningstilsagnet den 19. august 2022 (bilag K), hvorefter vi den 23. august 2022 meddelte yderligere dækningstilsagn i form af udskiftning af alle tagpladerne inkl. rygningen med nye eternitbølgeplader, hvor vi foretog afskrivning jf. vilkårenes for forsikringen.

Med hensyn til eventuelle følgeskader, henviste vi til, at den eksterne rådgiver ikke havde konstateret væsentlige følgeskader i form af råd mv. I den forbindelse henviste vi til, at såfremt håndværkerne i forbindelse med udskiftningen af tagbelægningen stødte på alvorlige følgeskader i form af råd, var klager velkommen til at sende nærmere dokumentation i form af billeder og/eller video. Vi ville efterfølgende vurdere, om følgeskaderne var dækket af forsikringen eller vi evt. havde behov for en genbesigtigelse. (Bilag L).

Klager fremsendte herefter en indsigelse den 30. august 2022, hvor han bl.a. henviste til, at såfremt Frida Forsikring ikke ville anerkende, at der bestod en sundhedsrisiko ved tilstedeværelsen af løse asbestfibre mellem eternitpladerne, og på spær, lægter og isolering under tagfladen og deraf anerkendte nødvendige tiltag, var klager derfor desværre nødsaget til at lade Ankenævnet tage stilling til dette forhold (bilag M).

Efterfølgende meddelte vi klager, at vi fastholdt afgørelsen (bilag N) og vi derfor i dette høringsvar nærmere beskrivelse begrundelsen herfor.

Fridas opfattelse af sagen **Sundhedsrisiko**

Klager har i forbindelse med anmeldelse af skaden til forsikringen fremsendt rapport fra Husvamp Laboratoriet ApS fra den 2. februar 2021 (klagers bilag 1).

I rapporten konkluderes der bl.a. følgende:

Vi har påvist forekomst af asbestfibre i et punkt på løst liggende isoleringsplade på gangbro. Vi vurderer det ikke sandsynligt, at den høje forekomst af asbestfibre på det undersøgte materiale skyldes eksterne kilder indbragt på spidsloft ved naturlig ventilation. Der skal foretages en asbestsanering, hvor isoleringsmateriale af mineraluld (og evt. andet løst liggende byggemateriale) fjernes fra spidsloftet. Materialer håndteres og bortskaffes efter gældende regler for arbejde med asbestholdigt materiale (se bilag 2). Herefter foretages en rengøring af overflader iht. forskrifterne for rengøring efter asbestsanering. Rengøring foretages som minimum på spidsloft.

Den 23. februar 2021 har taksator fra Frida Forsikring efter besigtigelse af der anmeldte forhold meddelt, at vi dækker 'udsmidning af nuværende isolering samt montering af 200mm ny isolering' (bilag A).

Omfanget af erstatningen er opgjort ud fra indhentet tilbud fra [skadeservicefirmaet] fra den 5. marts 2021(bilag O), hvor forsikringen derfor nærmere præciseret dækker følgende:

- Asbestsanitør vil via en opsat sluse med undertryk indkapsle afgrænset asbest område.
- Gammel isolering vil blive fjernet på loft.
- Øverste lag isolering på skråvægge vil blive fjernet og forseglet
- (Vi fjerner ikke isolering med asbest uden for dette område, medmindre andet er aftalt)
- Total asbest sanering af loft alle flader bliver støvsuget inkl. spær og lægter.

Til slut vil asbestsanitøren støvsuge og gøre rent i arbejdsområdet

På baggrund af klagers mail fra den 27. maj 2021 (bilag B), hvor klager meddelte, at han ikke ønskede at bo i et hus med asbest og risikere sit helbred, indhentede vi efterfølgende en supplerende undersøgelse fra HUSSVAMP LABORATORIET ApS fra den 7. juli 2021 (klagers bilag 8).

På baggrund af en undersøgelse konkluderer rådgiveren, at der ikke er fundet asbest i boligen.

Klager gør bl.a. i sin mail fra den 30. august 2022 gældende (bilag M), at 'såfremt løse asbestfibre på disse bygningsdele ikke fjernes før der monteres nye tagplader, vil løst asbest fortsat via ventilationsspalten blive ventileret op på loftsrummet samt ind til beboelsesområdet på 1. sal, hvor der er åbent ind til skunk/skorsten'.

Det fremgår af vilkårenes pkt. 4B, at forsikringen dækker udbedring af aktuelle bygningsskader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele.

Ved bygningsskade forstås brud, lækage, deformering, svækkelse, revnedannelse, ødelæggelse eller andre fysiske forhold i bygninger, der nedsætter bygningernes værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand. Manglende bygningsdele kan være en skade.

I den forbindelse skal vi bemærke, at forsikringstageren har efter almindelige forsikringsretlige grundprincipper bevisbyrden for, at der er tale om en dækningsberettiget skade.

Når der er lavet en meget omfattende undersøgelse af 10 rum i beboelsen, som viser, at der ikke er spredt sig asbest fra tagrummet til beboelsen, finder vi ikke, at klager har dokumenteret, at tilstedeværelsen af asbest i tagrummet udgør en sundsfare.

Hertil er der ved en konkret undersøgelse af Hussvamp Laboratoriet ApS fra den 2. februar 2021 alene konstateret asbest i tagrummet på isoleringen, hvorefter vi har meddelt dækningstilsagn i overensstemmelse med tilbuddet fra [skadeservicefirmaet] fra den 5. marts 2021.

Når der er tale om en ejendom med asbesttag, vil der altid vil være risiko for, at der kan forefindes asbest i større eller mindre grad i tagrummet. Samlet fastholder vi, at vi ikke kan tilbyde yderligere dækning end vi allerede har meddelt dækning til, da klager ikke har dokumenteret, at forekomsten af asbest i tagrummet udgør en skade i ejerskifteforsikringens forstand jf. vilkårenes pkt. 4B.

Ankenævnspraksis

I kendelsen 96855 (bilag P), som er markeret som principiel, havde klageren rekvireret en prøvetagningsanalyserapport som viste, at der var tale om spredte asbestforekomst/få asbestsporer i loftsrummet. I den forbindelse var der ikke tale om asbest i beboelsen.

Ankenævnet fandt, at forholdet ikke udgjorde en skade i forsikrings forstand og gav selskabet medhold og det er vores opfattelse, at kendelsen er direkte sammenlignelig med denne verserende sag.

Hertil dokumenterer kendelserne 95732 (bilag Q) og 90862 (bilag R) efter vores vurdering, at en betingelse for dækning ved asbest i en ejendom er, at forholdet udgør en sundhedsrisiko, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig vedligeholdelsesstand.

Når klager efter vores opfattelse ikke har dokumenteret, at asbesten i tagrummet efter vores dækning af fjernelse af isolering mv. udgør en sundhedsrisiko, finder vi også de to kendelser som værende sammenlignelig med denne verserende sag ved ankenævnet.

Vi fastholder vores afgørelse

Vi fastholder, at det anmeldte forhold ikke udgør en skade i ejerskifteforsikringens forstand.

Klagerens krav bør derfor afvises af de anførte grunde."

Klageren har i brev af 30/9 2022 til nævnet bl.a. anført:

"Sagens status

Som det fremgår af Frida Forsikrings svar af 12. september 2022 har de anerkendt, at skaden på tætningsbåndet mellem tagpladerne udgør en dækningsberettiget skade. Som følge af udbedringen af tætningsbåndet skiftes alle eternitpladerne, da det teknisk ikke er muligt at udskifte tætningsbåndet uden at afmontere eternitpladerne.

Klager skal i den anledning udtrykke stor tilfredshed med, at Frida Forsikring har anerkendt de objektive argumenter og dokumentation, som klager konsistent har fremlagt siden marts 2021.

Frida Forsikring har ikke anerkendt, at der består en sundhedsrisiko ved tilstedeværelsen af kraftig forekomst af løse asbestfibre på bygningsdele under den del af tagfladen, som ikke er blevet saneret. Frida Forsikring skal anerkende, at det i forbindelse med udbedring af tætningsbåndet og montering af nye eternitplader er nødvendigt at foretage sanering af bygningsdele under tagfladen, som er kraftigt kontamineret med løse asbestfibre, samt at det ligeledes er nødvendigt at bortskaffe og udskifte og isoleringsmaterialet (Rockwool) under tagfladen.

Uenigheden mellem Frida Forsikring og klager berører således ikke om der er kraftig kontaminering med løse asbestfibre under den del af tagfladen, der ikke er saneret, men om denne forekomst af kraftig kontaminering med asbest udgør en sundhedsrisiko.

Begrundelse og dokumentation for at der består en sundhedsrisiko

Det er klagers opfattelse, at der består en sundhedsrisiko ved at den dokumenterede kraftige kontaminering med løse asbestfibre på bygningsdele under tagfladen forårsaget af højtryksspulingen, kan sprede sig til loftsrummet og til beboelsesområderne, idet huset er konstrueret uden undertag og løse asbestfibre på bygningsdele er således ikke indkapslet fra hverken loftsrummet eller beboelsesområdet, men der er derimod helt fri gennemgang mellem disse områder. Jeg henviser i den forbindelse til:

- Illustration på side 1 i brev af 29. august 2022 (Bilag 26) fremsendt til Frida Forsikring
- Illustration fra Weblager, der fremgår på side 3 i [selskabets rådgivende ingeniørs] notat af 8. august 2022 (Bilag 24)
- Fotos af skunk/beboelsesområdet på klagers ejendom på 1. salg (Bilag 28), der dokumenterer, at der er helt åbent mellem bygningsdele i skunk og til beboelsesområdet.

Klagers opfattelse af at der består en sundhedsrisiko, er uden forbehold støttet af faglige vurderinger fra mindst to uafhængige fagfolk, som har besigtiget forholdet jf. nedenfor. Da Frida Forsikring jf. sidste afsnit i nærværende skrivelse og jf. Bilag 27 har tilbageholdt oplysninger af mulig relevans for sagen vides det ikke, om [selskabets eksterne rådgiver 1] også har udtalt sig om dette forhold.

Frida Forsikring har i deres afvisning af skaden i form af en sundhedsrisiko ikke henvist til faglig dokumentation i form af rapporter, notater eller lignende udarbejdet på baggrund af de 4 foretagne besigtigelser eller henvist til faglig dokumentation fra eksempelvis SBI eller Byg-Erfa blade.

Frida Forsikring har indledningsvist henvist til 3 kendelser fra Ankenævnet for Forsikring, som efter deres opfattelse er analoge med nærværende sag. Klager bestrider, at disse sager er analoge med nærværende sag, da sagernes faktiske omstændigheder er af så forskellig karakter, at en analogislutning ikke kan finde anvendelse.

Kendelse 95732 vedrører en beboelsesejendom fra 1924, der i loft og vægge er opført med asbestholdige beklædningsplader. Det fremgår af sagen, at Ankenævnet har lagt vægt på, at de nævnte beklædningsplader ved ejendommens overtagelse var indkapslet i væggene, og at der ikke påvist spredning af asbest til indeklimaet. Forholdet udgjorde derfor ikke en skade.

Kendelse 90862 vedrører et rør i en kælder i en beboelsesejendom, der er isoleret med asbestholdigt materiale. Ankenævnet har i sagen lagt vægt på, at det ikke er dokumenteret, at rørisoleringen udgør en sundhedsrisiko, idet der ikke er nogen skader på rørisoleringen.

Kendelsen 96855 vedrører et forhold, hvor der blev fundet få spredte asbestsporer på et loftrum og hvor der ikke kunne konstateres synlige asbestslam på loftrummet.

Allerede af den grund at der er konstateret kraftig kontaminering med asbestfibre (Se bilag 1 i sag 98329) kan sagen ikke sammenlignes med forholdene i den af Frida Forsikring citerede kendelse 96855. Ligeledes kan sagen ikke sammenlignes med kendelserne 95732 og 90862, da der er sket kontaminering med asbestfibre, og idet de øvrige bygningsdele der er kontamineret, faktisk ikke er indkapslet fra loftrum og beboelsesområde.

Tværtimod viser disse kendelser netop, at et afgørende punkt i vurderingen af om løse asbestfibre udgør en sundhedsrisiko er om de er indkapslet eller ej. Som nævnt ovenfor er dette ikke tilfældet, da løse asbestfibre ikke er indkapslet mellem tagpladerne og et ikke eksisterende undertag, men derimod frit kan sprede sig fra bygningsdele under tagfladen gennem ventilationsspalten op til loftrummet samt sprede sig til beboelsesområdet fra bl.a. skunkområdet ved skorstenen jf. illustration i bilag 26 og bilag 28.

I nærværende sag er der konstateret kraftigt asbestkontaminering på loftrummet, som følge forkert udført afrensning af tagpladerne med højtryksspuling. Dette har forårsaget, at tætningsbåndet er blevet indtrykket og ødelagt, således at vand, slam og asbestrester kraftigt har kontamineret bygningsdele og isoleringsmateriale under tagfladen.

Som det fremgår af mit brev af 18. august 2022 (Bilag 25) der er fremsendt til Frida Forsikring er det dokumenteret og endvidere accepteret af Frida Forsikring, at tætningsbåndet er ødelagt og indtrykket på mindst 4 af de 5 overlæg mellem tagpladerne (Se foto af tagfladen med illustration i bilag 25). Dermed er der en helt klar og teknisk logisk formodning for, at der også på bygningsdele under den øvrige del af tagfladen er sket kraftig kontaminering med asbestfibre. Det vil ikke give nogen teknisk mening, at der udelukkende skulle være sket kontaminering med asbestfibre på de bygningsdele/isolering, der er adgang til via loftrummet. [Selskabets rådgivende ingeniør] støtter denne opfattelse. Jeg henviser til samtale mellem [selskabets rådgivende ingeniør] og klager (Bilag 23, mellem 09:00-10:50) optaget til besigtigelsen den 3. august 2022.

Det er burde være åbenlyst for enhver fagmand, at man i en sådan type tagkonstruktion, hvor der er direkte åbent mellem loftrum og bygningsdele/isolering under tagfladen samt åbent mellem skunk og beboelsesområder, ikke monterer nye tagplader over lægter, spær og isoleringsmateriale, der er kraftig kontamineret med løse asbestfibre.

Frida Forsikring har som begrundelse også henvist til, at klager ikke har dokumenteret, at der består en sundhedsrisiko. Dette er efter min opfattelse ikke korrekt.

[Selskabets rådgivende ingeniør] og [klagerens bygningsrådgiver], har samstemmende konkluderet, at den kraftige kontaminering med løse asbestfibre på bygningsdele under tagfladen udgør en sundhedsrisiko ved brug af loftrummet, og endvidere ved at asbestfibre kan sprede sig til beboelsesområdet. For at imødegå denne sundhedsrisiko skal de bygningsdele/isoleringsmateriale under tagfladen, som er kraftigt kontamineret med løse asbestfibre saneres efter gældende forskrifter.

Jeg henviser i den forbindelse til Byggeteknisk notat fra [klagerens bygningsrådgiver], der er fremsendt til Ankenævnet (se bilag 13 i sag 98329), der konkluderer:

'Det er min vurdering, at der er risiko for, at asbeststøv – som må forventes at være i den løsthængende isolering, vil blive blæst rundt på loftsrummet. Herved vil der være risiko for, at asbeststøv spredes på loftsrummet og at der igen skal asbestseneres.'

Jeg henviser endvidere til samtale mellem [selskabets rådgivende ingeniør] og klager (Bilag 23). Vedrørende forholdet om sundhedsrisiko konkluderer [selskabets rådgivende ingeniør] (mellem 19:55 og 20:48):

'Det tror jeg ikke du får nogen til overhovedet og benægte det. Det kan jeg ikke forestille mig. Jeg tror ikke at man kan argumentere imod det'

Der er således to uafhængige fagfolk der efter at have besigtiget forholdet, klart og tydeligt og samstemmende har konkluderet, at der består en sundhedsrisiko på grund af tilstedeværelsen af løse

asbestfibre. Dette er oplyst til Frida Forsikring i brev af 18. august (Bilag 25) og igen i brev af 29. august 2022 (Bilag 26).

Jeg må derfor stille mig kraftigt uforstående over for hvordan Frida Forsikring kan være af den opfattelse, at klager ikke har dokumenteret, at der består en sundhedsrisiko.

Princippet om nyt for gammelt i relation til udbedring af tætningsbåndet

Frida Forsikring har anerkendt, at der skal ske udbedring af tætningsbåndet, som nærværende sag bl.a. omhandler. Som en følge heraf er det nødvendigt at der monteres nye eternitplader, da det teknisk ikke er muligt at udskifte tætningsbåndet uden at afmontere eternitpladerne, og da asbestholdige eternitplader efter gældende forskrifter ikke må genmonteres. Frida Forsikring har i den forbindelse oplyst, at de dækker 63 % af omkostningerne til udskiftningen.

Klager er enig, i at princippet om nyt for gammel finder anvendelse for så vidt angår værdien af nye eternitplader, men klager er i tvivl om det er korrekt, som angivet af Frida Forsikring, at princippet om nyt for gammelt finder anvendelse for de samlede omkostninger til udskiftningen. Årsagen til klagers tvivl vedrørende dette skal findes i det forhold, at den primære skade er skaderne på tætningsbåndet og ikke på selve eternitpladerne, (selvom der også er anerkendt at være mindre skader på disse). Udskiftningen af eternitpladerne er således en følge af udbedringen af den primære skade og ikke et selvstændigt udbedringsforhold. Dermed burde afskrivningen med 37 % udelukkende omfatte den selvstændige værdi af nyprisen af eternitpladerne og altså ikke på arbejdsomkostningerne til udbedringen af tætningsbåndet. Klager har ikke fundet relevant Ankenævnspraksis eller praksis ved danske domstole der berører en sådan situation, hvorfor Ankenævnet bedes tage stilling til dette spørgsmål.

Frida Forsikring har tilbageholdt oplysninger af relevans for sagen

Som det fremgår af vedlagte mailkorrespondance mellem klager og Frida Forsikring (Bilag 27) har klager anmodet Frida Forsikring om at fremsende den foreliggende skriftlige dokumentation udarbejdet på baggrund af de tidligere 3 foretagne besigtigelser, herunder bl.a. specifikt det skriftlige materiale som [selskabets eksterne rådgiver 1] har udarbejdet.

Frida Forsikring oplyser i mail af 7. juli 2022 (bilag 27), at der ikke er foretaget egentlige taksator-rapporter, og Frida Forsikring har ikke fremsendt skriftligt materiale fra [selskabets eksterne råd-

giver 1] eller skriftligt materiale fra Frida Forsikrings egne taksator, selvom klager gentagne gange har anmodet om at modtage materialet. Som dokumenteret nedenfor er Frida Forsikring oplysning om, at der ikke er udarbejdet taksatorrapport ikke korrekt.

Det fremgår af [selskabets rådgivende ingeniør] notat af 8. august 2022 (Bilag 24), at rapporten er bl.a. udarbejdet:

'Med udgangspunkt i:

-Taksatorrapport udarbejdet af [selskabets eksterne rådgiver 1] af 3. marts 2022'

Derudover henviser jeg til samtale mellem klager og [selskabets rådgivende ingeniør] (Bilag 23, mellem 15:13-15:50), hvor [selskabets rådgivende ingeniør] oplyser, at han fra Frida Forsikring har modtaget taksatorrapport udarbejdet af [selskabets eksterne rådgiver 1].

Jeg er ikke klar over hvad der ligger til grund for dette forhold, men det burde komme Frida Forsikring til skade, at de har udtalt sig i strid med de faktiske forhold og tilbageholdt oplysninger, der må anses at have relevans for sagen."

Selskabet har i brev af 18/10 2022 til nævnet bl.a. anført:

"Sundhedsrisiko

Klager gør gældende, at vi bør dække yderligere end vi allerede har dækket i form af samt udskiftning af tagbelægning/tætningsbånd inkl. afskrivning samt tilbud fra [skadeservicefirmaet] fra den 5. marts 2021(bilag O):

- *Asbestsanitør vil via en opsat sluse med undertryk indkapsle afgrænset asbest område.*
- *Gammel isolering vil blive fjernet på loft.*
- *Øverste lag isolering på skråvægge vil blive fjernet og forseglet*
- *(Vi fjerner ikke isolering med asbest uden for dette område, medmindre andet er aftalt)*

Total asbest sanering af loft alle flader bliver støvsuget inkl. spær og lægter

Vi skal bemærke, at vi har indhentet en konkret undersøgelse fra HUSSVAMP LABORATORIET ApS fra den 7. juli 2021 (klagers bilag 8), som viser, at der ikke er fundet asbest i boligen.

Hertil skal vi gøre opmærksom på, at jf. forsikringsaftalelovens § 39 er selskabet ikke forpligtet til at udrede større erstatning end, hvad der kræves til den lidte skades dækning. I den forbindelse skal det bemærkes, at forsikringstager også efter almindelige forsikringsretlige grundprincipper har bevisbyrden for, at der er tale om en dækningsberettiget skade.

Set i forhold til, at årsagen til, at der er konstateret asbest i tagrummet alene er, at tagfladen er blevet rensed i forbindelse med en renovering ved spuling af tagflader og vi har dækket sanering af tagrummet jf. bilag O samt udskiftning af tagfladen/tætningsbånd inkl. afskrivning og der ikke er fundet asbest i boligen fastholder vi, at klageren ikke har løftet bevisbyrden for, at vi skal dække yderligere, end vi allerede har meddelt dækning til.

Dertil kan [selskabets rådgivende ingeniør] ikke erindre at skulle have udtalt, hvad klager i sit høringsindlæg citerer rådgiveren for. I den forbindelse oplyser [selskabets rådgivende ingeniør], at når der ikke er målt asbest i boligen vurderer han, at der ikke fremadrettet er tale om sundhedsrisiko for klager.

Afskrivning

Klager gør gældende, at der ikke skal ske afskrivning af den fulde udbedring, da den primære årsag til dækning ifølge klagers opfattelse er tætningsbåndene og ikke skaderne ved tagpladerne.

Vi skal bemærke, at [selskabets rådgivende ingeniør] i hans rapport fra den 8. august 2022 bemærker på side 3, at *'Det må formodes, at der er en nærliggende risiko for skade i forbindelse med manglende tætningsbånd, rygningbånd og huller i eternitpladerne'*.

Vi har efterfølgende meddelt dækning på baggrund af konklusionerne i rapporten. Der er derfor ikke tale om en primær årsag til dækning, som klager, ellers gør gældende.

Hertil finder vi, at tætningsbåndene er en integreret del af tagpladerne. Således vil tætningsbåndene altid blive skiftet, når der sker en udskiftning af tagbelægningen og vi fastholder derfor, at vi foretager afskrivning af de samlede omkostninger til udskiftning af tagbelægningen inkl. tætningsbåndene.

Ankenævnspraksis

I ankenævnskendelsen 90.302 (bilag S), som på ankenævnets hjemmeside markeres som principiel, fandt ankenævnet frem til, at ejerskifteforsikringen også skulle afskrive på afstandslister i forbindelse med en udskiftning af undertaget på trods af, at afstandslister ikke direkte var nævnt i vilkårenes afskrivningstabeller. Selskabet kunne derfor foretage afskrivning af afstandslisterne, som en del af undertaget.

Hertil nåede nævnet i kendelsen 91.958 (bilag T) frem til, at uanset at lægter ikke var nævnt i afskrivningstabellerne, var de en del af tagbelægningen og var derfor omfattet af samme afskrivning som tagbelægningen.

Når tætningslister er en integreret del af tagbelægningen, finder vi, at kendelserne dokumenterer, at erstatningsopgørelsen i denne verserende sag vedrører afskrivning af såvel tætningsbåndene samt tagpladerne."

Klageren har i brev af 9/11 2022 til nævnet bl.a. anført:

"Frida Forsikring har i svar af 18. oktober 2022 gjort gældende, at der ikke er fundet asbest i beboelsesrummet ved undersøgelsen i juli 2021, og konkluderer derfor, at der ikke består en sundhedsrisiko.

Jeg skal i den forbindelse henvise til mit indlæg af 30. september og særlig afsnittet 'Begrundelse og dokumentation for at der består en sundhedsrisiko'. Her fremgår der en udførlig beskrivelse og dokumentation for de faktiske forhold, og særligt at asbestkontamineringen ikke er indkapslet fra hverken loftsrum eller beboelsesområde. Ud fra Frida Forsikrings høringssvar af 18. oktober 2022 kan det konstateres, at de ikke har ét eneste validt objektivi argument imod den udførlige dokumentation, som klager har fremlagt i sagen, hvorfor Ankenævnet bedes se bort fra Frida Forsikrings udokumenterede argumenter og påstande.

Frida Forsikring gør i deres indlæg af 18. oktober 2022 endvidere gældende, at [selskabets rådgivende ingeniør] ikke kan erindre at have udtalt sig således, som jeg har citeret ham for i mit hø-

ringsindlæg af 30. september 2022. Ankenævnet kan åbenlyst se helt bort fra Frida Forsikrings kommentar og [selskabets rådgivende ingeniør] pludselige manglende erindring, da det af optagelsen mellem klager og [selskabets rådgivende ingeniør] (bilag 23) er objektivt dokumenteret, hvordan [selskabets rådgivende ingeniør] har udtalt sig, nemlig præcis som det fremgår på side 3 i mit indlæg af 30. september 2022.

Jeg skal i den forbindelse også henvise til, at formålet med bestigelsen, jf. [selskabets rådgivende ingeniør] var at besigtige 3 forhold (Bilag 23 fra 00.00-00.50 sek.), nemlig:

- 1) Båndet i kip (dvs. rygningsbåndet)
- 2) Tætningsbåndet mellem tagpladerne
- 3) Forholdet vedrørende asbest (hvilket vedrører sundhedsrisikoen)

Det må derfor undre, at [selskabets rådgivende ingeniør] i sit notat af 8. august 2022 (Bilag 24), slet ikke berører forholdet vedrørende sundhedsrisiko og ifølge Frida Forsikring nu pludselig ikke kan huske at have vurderet, at der er en sundhedsrisiko ved kraftig forekomst af løse asbestfibre på bygningsdele under den del af tagfladen, som ikke er blevet saneret. [Selskabets rådgivende ingeniør] oplysning om manglende hukommelse virker objektivt set som et partsindlæg, og ikke som en objektiv holdning fra en uafhængig fagmand.

Jeg har gentagne gange stillet spørgsmål til Frida Forsikring om, hvorfor notatet fra [selskabets rådgivende ingeniør] ikke berører forholdet vedrørende sundhedsrisiko, men Frida Forsikring har ikke forholdt sig til dette i svar til mig eller i høringsindlæg til Ankenævnet. Jeg henviser til side 5 i bilag 25, fremsendt til [selskabets rådgivende ingeniør] og til Frida Forsikring, hvor jeg anfører:

'Vedrørende sundhedsrisiko p.g.a løse asbestfibre

Jeg bemærker, at du ikke i notatet har berørt det forhold, der vedrører en sundhedsrisiko ved at løse asbestfibre, der bl.a. ligger mellem tagpladerne og på lægterne igen kan sprede sig til tagrummet. Dette undrer mig, da det er en del af sagen og vi talte om netop dette forhold.'

Jeg henviser endvidere til side 1 i bilag 26 fremsendt til Frida Forsikring, hvor jeg anfører:

'Det undrer mig i øvrigt, at [selskabets rådgivende ingeniør] i notatet ikke redegør for forholdet vedrørende sundhedsrisikoen ved tilstedeværelsen løse asbestfibre på trods af at vi specifikt talte om dette forhold ved besigtigelsen, og han bekræftede, at det var hans faglige opfattelse, at der bestod en sådan sundhedsrisiko.'

Frida Forsikring har på intet tidspunkt fremlagt nogen som helst faglig dokumentation for deres holdninger, men har udelukkende oplyst, at klager har bevisbyrden, men har i øvrigt gennem hele sagsforløbet undladt at forholde sig til den udførlige dokumentation fremlagt af klager, der netop dokumenterer og bekræfter klagers opfattelse.

Jeg skal derfor igen gøre opmærksom på, at der er mindst to fagfolk (Bilag 13 og bilag 23), der efter at have besigtiget forholdet, klart og tydeligt og samstemmende har konkluderet, at der består en sundhedsrisiko på grund af tilstedeværelsen af løse asbestfibre på bygningsdele under den del af tagfladen, som ikke er blevet saneret. Det er således hævet over enhver tvivl, at klager har dokumenteret de fremførte påstande om, at der består en sundhedsrisiko.

Afskrivning

Klager fastholder det tidligere anførte om, at den primære skade er skaden på tætningsbåndet, og at der ikke skal ske afskrivning på de samlede omkostninger til udbedringen af dette forhold, da tætningsbånd ikke er omfattet af de elementer der foretages afskrivning på ifølge afskrivningstabellerne jf. forsikringsvilkårene. Der skal udelukkende ske afskrivning af nyværdien af selve tagpladerne. Nærværende sag vedrører endvidere isoleret set slet ikke skaderne på selve tagpladerne, men disse skader er derimod behandlet under skadenummer ..., og har på intet tidspunkt været fremført som et anerkendelseskrav i nærværende sag ved Ankenævnet.

Frida Forsikring har henvist til to sager ved Ankenævnet, som de anser for analoge med nærværende sag. Sag 90320 vedrørte en vurdering af at afstandslister var en integreret del af en undertagskonstruktion. Sag 91958 vedrører udskiftning af en limtræsdrager i forbindelse med et tag. I sagen foretog FRIDA ikke afskrivning for selve limtræsdrageren eller afskrivning af omkostningerne til understøtningen af gavltrekanter i forbindelse med udskiftning af limtræsdrageren. FRIDA anførte i sagen:

'Idet limtræsdrager ikke er nævnt i afskrivningstabellerne, erstatter vi udbedringen til nyværdi.'

Udbedring af skader på taget, herunder på undertag var en selvstændig skade, hvorfor der blev foretaget afskrivning på de enkelte bygningsdele og omkostningerne til udbedringen.

Sagerne er efter klagers opfattelse ikke analoge med nærværende sag. Sag 90320 vedrører helt andre konkrete tekniske forhold end i nærværende sag, og i sag 91958 var der tale om flere selvstændige skader som blev opgjort hver for sig, og deraf blev afskrivningen foretaget for de enkelte skader, herunder i forhold til omkostningerne til udbedringerne.

Montering af nyt tætningsbånd medfører, at det er nødvendigt at skifte alle tagpladerne, idet asbestholdige eternitplader jf. Arbejdstilsynets vejledninger om asbestarbejde ikke må genmonteres, når de først har været afmonteret. Uanset om der er konstateret skader på selve tagpladerne eller ej, vil tagpladerne grundet skaderne på tætningsbåndet således under alle omstændigheder skulle skiftes ud til nye plader, og det arbejde der kræves til udbedring er således identisk uanset hvilken situation der er tale om. Det forhold, at der isoleret set er konstateret skader på tagpladerne medfører således ikke forøgede arbejdsomkostninger, da udbedringen af den primære skade i form af skader på tætningsbåndet, også vil udbedre skaderne på tagpladerne. De eneste forøgede omkostninger er således nyværdien af nye eternitplader, som der naturligvis skal ske afskrivning på, da der sker en levetidsforøgelse.

Frida Forsikring anfører:

'Således vil tætningsbåndet altid blive skiftet, når der sker en udskiftning af tagbelægningen og vi fastholder derfor, at vi foretager afskrivning af de samlede omkostninger til udskiftning af tagbelægningen inkl. tætningsbåndene.'

Frida Forsikring vender her argumentet om således, at det fremstår som om, at den primære skade er skaden på tagpladerne, og at spørgsmålet er om tætningsbåndet skal skiftes når tagpladerne skiftes. Dette er åbenlyst forkert, da den korrekte tilgang er om tagpladerne på et tag altid vil blive skiftet, såfremt der skal monteres et nyt tætningsbånd. Dette er åbenlyst ikke korrekt.

Endvidere ville Frida Forsikrings argument betyde, at Frida Forsikring på baggrund af de mindre isolerede skader på tagpladerne under alle omstændigheder ville have erstattet alle tagpladerne med et nyt tag, uanset tilstedeværelsen af skaderne på tætningsbåndet. Der er intet som helst i sagen der understøtter, at Frida Forsikring på noget som helst tidspunkt har opfattet hullerne i taget, som en så gennemgribende skade, at denne skade isoleret set ville føre til dækning af helt nye eternitplader på hele tagfladen. Jeg vedlægger Frida Forsikrings afgørelse under skadenummer ... (Bilag 29), hvor det fremgår at Frida Forsikring ikke mener, at skaden udgør et dækningsberettiget forhold.

Frida Forsikrings holdning om at afskrivning skal foretages på de samlede omkostninger er et kunstigt argument, og skaber den underlige situation, at Frida Forsikring ved at inddrage skaderne på selve tagpladerne, og påstå at disse skader er en del af den primære og afgørende skade for, at der skal monteres nye eternitplader, selv har afgørende indvirkning på omfanget af erstatningsløbet. Dette er selvsagt uholdbart."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen, herunder miljø- og mikrobiologisk undersøgelse af 2/2 2021 fra Hussvamp Laboratoriet, miljøundersøgelse af 7/7 2021 fra Hussvamp Laboratoriet, skadeservicefirmaets mail af 6/10 2021 til klageren og selskabets eksterne taksators rapport af 3/3 2022. Uddrag af bilagene gengives nedenfor.

Af byggeteknisk notat af 7/12 2021 fra klagerens byggerådgiver fremgår bl.a.:

"Det er min vurdering, at der er risiko for, at asbeststøv – som må forventes at være i den løst-hængende isolering, vil blive blæst rundt på loftsrummet. Herved vil der være risiko for, at asbeststøv spredes på loftsrummet og at der igen skal asbestseneres.

...

Konklusion:

Det er min vurdering, at der imellem alle tagplader skal sikre, at der eksisterer tætningsbånd/isolering. Det er min vurdering, at en stor del tætningsbånd/isoleringen ifm. afrensningen er trykker ud, og at samlingerne imellem mange af tagpladerne står åbne. Det kan medvirke til, at spær, lægter og tagplader angrebes af skimmel som senere hen kan udvikle sig til træ nedbrydende svampe, hvis ikke alle samlinger tættes og eksisterende skimmel afrenses.

Bølgepladerne er efter afrensning blevet malerbehandlet. I Byg-erfa blad nr. (47) 181207 beskrives det, at maling af tagpladerne reducerer dampdiffusionsevnen, således at der er stor risiko for kondensdannelse som kan udvikle sig til skimmel, som på tømmer igen kan udvikle sig til trænedbrydende svampe. Det er min vurdering, at netop dette forhold kan være medvirken til at der ses, hvad der vurderes at være skimmelbelægning på bagsiden af tagpladerne."

Af rapport af 8/8 2022 fra selskabets rådgivende ingeniør fremgår bl.a.:

"Ødelagte tætningsbånd og ryningsbånd:

I forbindelse med højtryksspuling af taget er tætningsbånd trykket ud af samlingerne mellem eternitpladerne. Tætningsbånd og rygningbånd er efterfølgende blevet fjernet i forbindelse med en asbestsanering.

...

Ved besigtigelsen var der ingen synlige tætningsbånd eller rygningbånd.

...

Ødelagte tagplader:

Ved besigtigelsen kunne der registreres et større antal huller i eternitpladerne.

Der var opsat spande for opsamling af regnvand.

Hullerne er formentlig opstået i forbindelse med vejrligets påvirkning gennem de seneste 40 år i kombination med den nævnte højtryksspuling.

Det skal nævnes, at levetiden på et asbesteternittag har vist sig at være 40-60 år afhængig af vedligeholdelse.

Det må formodes, at der er en nærliggende risiko for skade i forbindelse med manglende tætningsbånd, rygningbånd og huller i eternitpladerne.

...

Afhjælpning af skaden vil kunne sikres ved at der afmonteres ca. 22 hele tagflader og ca. 11 tilpassede tagplader ved rygning på hver tagflade tillige med afmontering af rygning hvorefter disse erstattes med nye tagplader og rygning oplagt i henhold til fabrikantens forskrifter og anvisninger samt gældende BYG-Erfa blade.

Inden afmontering af tagplader udlægges der plasticafdækning på isolering i tagrum for at sikre, at eventuelle asbestfibre ikke opsamles i isoleringen.

I forbindelse med afmontering af de eksisterende eternitplader skal den gældende lovgivning følges og tagpladerne skal forsegles og sendes til deponi.

Asbest.

Regler for ethvert arbejde med asbest og herunder reparation, vedligeholdelse og fjernelse af asbestholdige materialer.

Version At-vejledning C.2.2-2 <https://at.dk/regler/at-vejledninger/asbest-c-2-2/>

...

Det er min vurdering, at udgiften til ovennævnte afhjælpning vil være ca. 100.000 kr. inkl. moms."

Af selskabets mail af 16/8 2022 til klageren fremgår bl.a.:

"Som det fremgår af rapporten, har [selskabets rådgivende ingeniør] konstateret følgende:

Ved besigtigelsen kunne der registreres et større antal huller i eternitpladerne. Der var opsat spande for opsamling af regnvand. Hullerne er formentlig opstået i forbindelse med vejrligets påvirkning gennem de seneste 40 år i kombination med den nævnte højtryksspuling. Det skal nævnes, at levetiden på et asbesteternittag har vist sig at være 40-60 år afhængig af vedligeholdelse. Det må formodes, at der er en nærliggende risiko for skade i forbindelse med manglende tætningsbånd, rygningbånd og huller i eternitpladerne.

Da Ingeniøren vurderer, at der er nærliggende risiko for skade, som i øvrigt har været til stede ved overtagelsen af ejendommen, dækker forsikringen følgende jf. rapporten fra [selskabets rådgivende ingeniør]:

Der afmonteres ca. 22 hele tagplader og ca. 11 tilpassede tagplader ved rygning på hver tagflade tillige med afmontering af rygning hvorefter disse erstattes med nye tagplader og rygning oplagt i henhold til fabrikantens forskrifter og anvisninger samt gældende BYG-Erfa blade. Inden afmontering af tagplader udlægges der plasticafdækning på isolering i tagrum for at sikre, at eventuelle asbestfibre ikke opsamles i isoleringen. Omfanget af dækningen er markeret med rødt på side 4 i rapporten fra [selskabets rådgivende ingeniør], da der alene er konstateret utætheder mv. i dette område.

Af erstatningen fratrækker vi selvrisiko jf. vilkårenes for forsikringen.

Du er nu velkommen til at indhente et tilbud på udbedringen og sende til os. Vi vil derefter vurdere, om tilbuddet kan godkendes eller der skal indhentes endnu et tilbud."

Af selskabets mail af 23/8 2022 til klageren fremgår bl.a.:

"På baggrund af det indsendte fra dig er vi indforstået med at dække udskiftning af alle tagpladerne inkl. rygningen med nye eternitbølgeplader.

Jf. vilkårenes pkt. 20. foretager vi afskrivning jf. tabel 1 – eternitbølgeplader med asbest – tabel D – alder indtil 48 år.

Dette medvirker til, at vi erstatter 63 % af udgifter til udskiftningen. Af erstatningen fratrækker vi 5.000 kroner i selvrisiko.

Du anfører, at der er tale om følgeskader på det underliggende træværk i form af fugt og rådskader. [Selskabets rådgivende ingeniør] oplyser, at han i forbindelse med besigtigelsen ikke kunne konstatere væsentlige følgeskader i form af råd på den indvendige trækonstruktion. Forsikringen dækker på nuværende tidspunkt derfor ikke yderligere end hvad vi med denne besvarelse har meddelt dækning til.

Såfremt håndværkerne i forbindelse med udskiftningen af tagbelægningen støder på alvorlige følgeskader i form af råd, er du velkommen til at sende nærmere dokumentation i form af billeder og/eller video. Vi vil efterfølgende vurdere, om følgeskaderne er dækket af forsikringen eller vi evt. har behov for en genbesigtigelse."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"4. Hvilke skader dækker forsikringen

A Skader/skaderisici, som var til stede ved tilstandsrapportens og el-installationsrapportens udarbejdelse, eller er opstået efter disse rapporters udarbejdelse, men inden forsikringstager overtog ejendommen, og som konstateres og anmeldes i forsikringstiden.

B Udbedring af aktuelle bygningsskader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele.

Ved bygningsskade forstås brud, lækage, deformation, svækkelse, revnedannelse, ødelæggelse eller andre fysiske forhold i bygninger, der nedsætter bygningernes værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand. Manglende bygningsdele kan være en skade.

C Forsikringen dækker også, når der ud fra en byggeteknisk vurdering er nærliggende risiko for, at der erfaringsmæssigt vil udvikle sig en skade, hvis der ikke sættes ind med særligt omfattende vedligeholdelsesarbejder eller andre forebyggende foranstaltninger.

...

20. Levetidstabeller

En erstatning i henhold til ejerskifteforsikringen skal som udgangspunkt beregnes som en nyværdierstatning, medmindre der er tale om en bygningsdel, der er omfattet af Forsikringsvilkårenes tabeller i henhold til Forsikringsvilkårenes punkt 7.

De bygningsdele, der er omfattet af afskrivningstabellerne tabel A-M, kan du finde i tabel 1 på denne og næste side. Det drejer sig om tagdækning og inddækning, undertagkonstruktion, vinduer og yderdøre, vægkonstruktion, gulvkonstruktion og vandsystem.

I tabel 1 er der i første kolonne angivet en række forskellige byggematerialer. I højre kolonne kan du se hvilken af de efterfølgende afskrivningstabeller (A-M), der finder anvendelse for den enkelte bygningsdel.

Består en tagdækning f.eks. af naturskifer, skal afskrivningstabel A anvendes, mens afskrivningstabel E skal anvendes, hvis et vindue består af plast.

Det er den samlede udgift til udbedring af den beskadigede bygningsdel, herunder udgifter til arbejdsløn og materialer mv., som afskrivningen foretages på.

Består en bygningsdel af et byggemateriale, der ikke er indeholdt i tabel 1, skal erstatningen for skade på den pågældende bygningsdel beregnes som nyværdierstatning.

Forsikringsvilkårenes tabeller finder alene anvendelse ved beregning af erstatning, når der foreligger et dækningsberettigende forhold.

...

Tabel 1	
<i>Bygningsdel/-materiale</i>	<i>Afskrivningstabel</i>
Tagdækning og inddækning	
- aftrækshætter, inddækninger samt skot- og tagrender (stål)	Tabel F
- aftrækshætter, inddækninger samt tagrender (plast)	Tabel F
- betontagsten	Tabel D
- betontagsten med fugesystem	Tabel F
- eternitbølgeplader med asbest	Tabel D

...

Ankenævnet for Forsikring

27.

98329

Tabel D	
<i>Alder indtil:</i>	<i>Erstatning:</i>
24 år	100 pct.
32 år	93 pct.
40 år	78 pct.
48 år	63 pct.
56 år	48 pct.
64 år	37 pct.
72 år	30 pct.
80 år	23 pct.
Mere end 80 år	20 pct.

Nævnet har videre fået forelagt klagerens fotos, og nævnets sekretariat har aflyttet den af klageren fremlagte lydfil.

Nævnet udtaler:

Klageren overtog ejendommen – der er fra 1980 – i november 2020. Han anmeldte den 3/2 2021 kontaminering med asbestfibre på loftet. Selskabet dækkede sanering – herunder fjernelse af isolering og udlægning af ny isolering – af tagrummet, da der var konstateret asbest i tagrummet. Klageren har også anmeldt, at der blandt andet manglede tætningsbånd i eternitpladerne, og at der bestod en sundhedsrisiko ved tilstedeværelsen af løse asbestfibre mellem eternitpladerne samt på spær, lægter og isolering under tagfladen.

Efter sagens indbringelse for nævnet har selskabet anerkendt at dække udskiftning af alle tagpladerne inklusive rygningen. Selskabet har i forbindelse hermed oplyst, at det vil foretage afskrivning af de samlede omkostninger til at udskifte tagbelægningen inklusive tætningsbåndene.

Klageren har anført, at der består en sundhedsrisiko ved tilstedeværelsen af kraftig forekomst af løse asbestfibre på bygningsdele under den del af tagfladen, som ikke er blevet saneret, og at der er risiko for, at asbeststøv kan blive blæst rundt i loftrummet og sprede sig til beboelsesrummene. Derudover vil kontaminering af loftrummet blandt andet skade isoleringen og dermed nedsætte ejendommens værdi nævneværdigt i forhold til tilsvarende bygninger, da loftrummet ikke vil kunne anvendes og skal holdes forseglet fra beboelsesområdet. Selskabet skal

derfor anerkende, at det i forbindelse med udbedring af tætningsbåndet og montering af nye eternitplader er nødvendigt at foretage sanering af bygningsdele under tagfladen, som er kraftigt kontamineret med løse asbestfibre, og at det ligeledes er nødvendigt at udskifte isoleringsmaterialet under tagfladen. Han har videre anført, at huset er konstrueret uden undertag, og at løse asbestfibre på bygningsdele således ikke er indkapslet fra hverken loftsrummet eller beboelsesområdet. Han har anført, at selskabets rådgivende ingeniør og klagerens bygningsrådgiver samstemmende har konkluderet, at der består en sundhedsrisiko, at ingeniør har besigtiget ejendommen blandt andet på grund af asbestproblematikken, og at det derfor må undre, at ingeniøren slet ikke har berørt forholdet vedrørende sundhedsrisiko i rapporten.

Klageren er videre utilfreds med, at selskabet vil foretage afskrivninger på tætningsbåndet, som er den primære skade, og at tætningsbåndet ikke er omfattet af afskrivningstabellerne. Han har anført, at "montering af nyt tætningsbånd medfører, at det er nødvendigt at skifte alle tagpladerne, idet asbestholdige eternitplader jf. Arbejdstilsynets vejledninger om asbestarbejde ikke må genmonteres, når de først har været afmonteret. Uanset om der er konstateret skader på selve tagpladerne eller ej, vil tagpladerne grundet skaderne på tætningsbåndet således under alle omstændigheder skulle skiftes ud til nye plader, og det arbejde der kræves til udbedring er således identisk uanset hvilken situation der er tale om". Han har afvist, at de kendelser fra ankenævnet, som selskabet har henvist til, kan anvendes analogt på nærværende sag.

Klageren har derudover anført, at "jeg er ikke klar over hvad der ligger til grund for dette forhold, men det burde komme Frida Forsikring til skade, at de har udtalt sig i strid med de faktiske forhold og tilbageholdt oplysninger, der må anses at have relevans for sagen".

Selskabet har fastholdt, at det ikke kan tilbyde yderligere dækning. Selskabet har anført, at der altid vil være risiko for, at der kan forefindes asbest i større eller mindre grad i tagrummet, når der er tale om en ejendom med asbesttag. Selskabet har henvist til nævnets kendelser i sagerne 96855, 95732 og 90862, hvoraf det fremgår, at det er en betingelse for dækning ved asbest i en ejendom, at forholdet udgør en sundhedsrisiko, der nedsætter bygningens værdi eller brugbar-

hed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig vedligeholdelsesstand.

Selskabet har gjort gældende, at der kan ske afskrivning på de samlede omkostninger til udskiftning af tagbelægningen inklusive tætningsbåndene, idet tætningsbåndene er en integreret del af tagpladerne, som altid vil blive skiftet, når der sker en udskiftning af tagbelægningen. Selskabet har henvist til kendelserne i sagerne 90302 og 91958.

Asbest

Af byggeteknisk notat af 7/12 2021 fra klagerens byggerådgiver fremgår det, at "det er min vurdering, at der er risiko for, at asbeststøv – som må forventes at være i den løsthængende isolering, vil blive blæst rundt på loftsrummet. Herved vil der være risiko for, at asbeststøv spredes på loftsrummet og at der igen skal asbestseneres".

Af rapport af 8/8 2022 fra selskabets rådgivende ingeniør fremgår det, at "inden afmontering af tagplader udlægges der plasticafdækning på isolering i tagrum for at sikre, at eventuelle asbestfibre ikke opsamles i isoleringen. I forbindelse med afmontering af de eksisterende eternitplader skal den gældende lovgivning følges og tagpladerne skal forsegles og sendes til deponi".

Af selskabets mail af 16/8 2022 til klageren fremgår det, at "inden afmontering af tagplader udlægges der plasticafdækning på isolering i tagrum for at sikre, at eventuelle asbestfibre ikke opsamles i isoleringen".

Det fremgår af selskabets mail af 23/8 2022 til klageren, at "på baggrund af det indsendte fra dig er vi indforstået med at dække udskiftning af alle tagpladerne inkl. rygningen med nye eternitbølgeplader. ... Såfremt håndværkerne i forbindelse med udskiftningen af tagbelægningen støder på alvorlige følgeskader i form af råd, er du velkommen til at sende nærmere dokumentation i form af billeder og/eller video. Vi vil efterfølgende vurdere, om følgeskaderne er dækket af forsikringen eller vi evt. har behov for en genbesigtigelse".

Nævnet bemærker, at selskabet har dækket sanering af tagrummet, og at der ved den efterfølgende miljøundersøgelse af 7/7 2021 fra Hussvamp Laboratoriet ikke blev fundet asbest i de udtagne prøver i beboelsen.

Selskabet har herefter anerkendt udskiftning af alle tagpladerne.

Nævnet bemærker, at et forsikringsselskabs forpligtelse i forbindelse med en dækningsberettigede bygningsskade består i at opføre en forsikringserstatning og at udbetale i takt med udbedringen, og at selskabet som udgangspunkt ikke har noget ansvar for udførelsen af reparationen.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at klageren ikke har bevist, at den udbedringsmetode, som selskabet har tilbudt, er utilstrækkelig, idet nævnet finder at måtte lægge til grund, at selskabets dækningstilsagn omfatter udlægning af plasticafdækning på isolering i tagrummet inden afmontering af tagpladerne, som skal sikre, at eventuelle asbestfibre ikke opsamles i isoleringen. Nævnet anbefaler derfor, at klageren informerer håndværkerne om ovenstående, således at håndværkerne kan foretage udbedring i overensstemmelse med gældende regler for asbestarbejder, herunder anbefalingerne i rapporten af 8/8 2022 fra selskabets rådgivende ingeniør.

På den baggrund finder nævnet, at der ikke er grundlag for at kritisere selskabets afgørelse. Såfremt udskiftningen af tagbelægningen resulterer i en ny asbestforurening af loftrummet, finder nævnet, at forholdet som udgangspunkt må være et anliggende mellem klageren og håndværkeren og dermed selskabet uvedkommende, idet selskabet ikke har påtaget sig bygherreansvaret for skaden.

Afskrivninger

Ankenævnet for Forsikring

31.

98329

Nævnet finder, at tætningsbåndene er en del af tagbelægningen, og at tætningsbåndene derfor erstattes med 63 % i henhold til tabel D. Nævnet henviser til kendelserne i sagerne 90302 og 91958.

Nævnet finder herefter, at der ikke er grundlag for at kritisere selskabets afskrivning af tagbelægningen.

Nævnet bemærker, at selskabet har meddelt dækning på baggrund af rapporten af 8/8 2022 fra selskabets rådgivende ingeniør, hvoraf det fremgår, at "det må formodes, at der er en nærliggende risiko for skade i forbindelse med manglende tætningsbånd, rygningsbånd og huller i eternitpladerne", og at der derfor ikke er tale om én primær årsag til dækning.

Sagsbehandlingen

Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at selskabet har begået ansvarspådragende fejl i forbindelse med sagsbehandlingen, der kan begrunde, at selskabet på almindeligt erstatningsretligt grundlag kan pålægges at udbetale yderligere erstatning til klageren.

Det, som klageren i øvrigt har anført, kan ikke føre til andet resultat.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Klagegebyret tilbagebetales, idet selskabet i forbindelse med sagens behandling for nævnet delvist har imødekommet klagerens krav.

Ankenævnet *for* Forsikring

32.

98329

Svend Bjerg Hansen